De toekomst van de Koninklijke Luchtmacht

✱ ✱ Kort voor de publikatie van het rapport ✱ over „De toekomst van de Nederlandse defensie" door de commissie van civiele en militaire deskundigen (de zg. „Commissie Van Rijckevorsel") had het Algemeen Dagblad een kop, waaruit men kon lezen dat de Nederlandse Luchtmacht diende te verdwijnen. Al eerder was in sommige publikaties de indruk gewekt als zou de rol van de luchtstrijdkrachten tegenwoordig, als gevolg van de strategie van de „flexible response", kleiner zijn geworden. De vraag is of deze mening juist kan worden geacht.

In de samenvatting van de aanbevelingen van bovengenoemd rapport staat o.a.:

De minderheid van de commissie beveelt aan, dat (. . .) in NAVO-verband de vraag aan de orde wordt gesteld, of Nederland in het kader van een verdergaande taakverdeling niet moet afzien van een eigen luchtmacht ten einde de twee andere krijgsmachtdelen optimaal te kunnen doen functioneren, dan wel of Nederland kan volstaan met het leveren van een bijdrage aan een voor een aantal NAVO-landen volledig geïntegreerde luchtmacht . . .

Op blz. 37 van het rapport blijkt dat de minderheid van de commissie zich zeer goed realiseert dat:

. . . bij aantasting van de kwantiteit, er een gerede kans bestaat dat de beschikbare aantallen vliegtuigen zó gering worden, dat ze én uit een oogpunt van crisisbeheersing én voor het uitvoeren van de aangewezen taken niet langer voldoen.

Dat die kwaliteit zou worden aangetast is naar de mening van de minderheid een gevolg van het feit dat het beschikbare investeringsbedrag onvoldoende zou zijn voor de aanschaffing van voldoende aantallen. Om die reden meent de minderheid dat:

. . . het moment is aangebroken, waarop de vraag, of Nederland zich nog langer drie min of meer volwaardige krijgsmachtdelen kan veroorloven, niet langer kan worden ontweken.

Men ziet het: de minderheid van de commissie erkent dat luchtstrijdkrachten noodzakelijk zijn, doch meent dat de kostenstijgingen dwingen tot een vérgaande integratie en zelfs tot het afstoten van bepaalde taken door een individueel land. Zij verwijst hierbij naar de zg. aanbeveling van Ottawa van september 1971.

Men kan zich de vraag stellen of het juist is deze gedachten nu direct op de *Nederlandse Luchtmacht* van toepassing te verklaren. Wij willen die vraag op deze plaats niet beantwoorden. Wel is het duidelijk dat geen verband mag worden gelegd met denkbeelden omtrent een geringere belangrijkheid van luchtstrijdkrachten op zich zelf.
Het is immers zo dat het aanvaarden van de theorie van de „flexible response" eveneens het aanvaarden van de gedachte aan een in plaats en omvang beperkt conflict als een reële mogelijkheid betekent. Maar juist dan zal het van het grootste belang zijn *onmiddellijk* in de strijd in te grijpen en het gif te keren eer het zich kan verspreiden. Aarzeling onzerzijds kan leiden tot uitbreiding van het conflict, zodat het niet meer met beperkte middelen kan worden ingedamd. Bovendien is het van belang de vijandelijke intenties zo snel mogelijk te leren kennen: is het conflict slechts een uitdaging, een krachtproef, of is er sprake van het begin van een „grote oorlog"? Vooral in de eerste uren van een conflict zal de verwarring omtrent de vijandelijke intenties groot kunnen zijn en zal er behoefte bestaan aan snelle en duidelijke informatie. Bij het uitbreken van een — beperkt of omvangrijk — conflict is waarschijnlijk de noodzaak van snel, krachtig en flexibel handelen aanwezig. De luchtstrijdkrachten zijn hiervoor uitermate geschikt; zij zijn immers snel, krachtig en flexibel en . . . zij bezetten geen grondgebied dat de tegenstander weer zou willen terugveroveren.

In het kader van deze gedachtengang en in aanmerking nemende dat conventionele bewapening in verhouding tot het effect veel gewicht vraagt,

past de behoefte aan meer vliegtuigen dan ten tijde van de strategie van de „massive retaliation" nodig waren. De werkelijkheid leert echter anders, zodat men zich dient af te vragen of de NAVO vroeger genoeg middelen had en thans te weinig, óf vroeger te veel en thans voldoende middelen. Daarbij komt nog dat een snelle verplaatsing van luchtstrijdkrachten naar een bedreigd gebied door de grote verscheidenheid aan typen vliegtuigen en bewapening en overige uitrusting steeds moeilijker wordt. De mobiliteit van de luchtstrijdkrachten dreigt te verminderen. Het lijkt derhalve zinvol een aantal beschouwingen te wijden aan de taken en samenstelling van de luchtstrijdkrachten binnen het kader van de strategie van het aangepaste antwoord. Hopelijk zullen deze beschouwingen, waarmee in dit nummer een aanvang wordt gemaakt, bijdragen tot een verantwoorde oordeelsvorming.